

Straks ved Kontrolarbejdets Begyndelse viste det sig, at det kun i færreste Tilfælde var muligt paa Grundlag af de fra Udlandet fremkomne Udbetalingsordrer at finde frem til de tilsvarende Hjemførselsattester, hvorfor det i stort Omfang var nødvendigt at rette Henvendelse til Betalingsmodtagerne inden Afregningen. Dette forsinkede selvsagt Udbetalingen en Del, navnlig i de ikke saa faa Tilfælde, hvor det viste sig, at Eksportkontrolreglerne ikke var blevet efterlevet.

Efter den 5. Maj 1945, da Betalingerne over den dansk-tyske Clearingkonto blev indstillet, fortsattes Kontrollen uforandret med Betalingerne over de øvrige *Clearingkonti*. Clearingomsætningen svandt stærkt i Omfang, og ved Overgang til omfattende Betalinger i fri Valuta eller i Henhold til de nye *Betalingsoverenskomster* med Udlandet, hvorefter Afviklingen af Betalingerne kan ske uden Nationalbankens Mellemkomst, opstod der meget store Vanskeligheder for Eksportkontrollens Gennemførelse.

I Eksportkontrolbekendtgørelserne var det fastsat, at Eksportøren, saafremt han modtog Betaling fra Udlandet *uden om Clearing*, skulde forevise den afstemplede Fakturakopi for Nationalbanken eller den autoriserede Valutahandler (Bank eller Vekselerer), til hvem Valutaen blev afgivet. For at sætte Nationalbanken i Stand til at gennemføre Kontrolarbejdet blev det foreskrevet, at der af Banker og Vekselerere skulde gives Indberetning til Nationalbanken om enhver Hjemførsel af fri fremmed Valuta. Disse Indberetninger skulde indeholde Oplysninger om Hjemførselsattestens Løbenummer, Fakturadato m. m., saaledes at Nationalbanken var i Stand til at finde frem til den eller de paa-gældende Attester. Det viste sig imidlertid, at disse Valutaindberetninger til Nationalbanken i mange Tilfælde var ufuldstændig udfyldt, hovedsagelig fordi *vedkommende Sælger af Valutaen ikke paa det paagældende Tidspunkt var i Stand til at afgive de ønskede Oplysninger. Det var derfor ikke muligt for Nationalbanken at gennemføre Kontrollen paa Grundlag af disse Indberetninger.* En Henvendelse fra Nationalbanken til Eksportøren angaaende nærmere Oplysninger forekom paa Grund af Tilfældenes Mangfoldighed uoverkommelig. Hertil kom, at Henvendelserne ofte maatte befrygtes at blive lidet resultatgivende, idet det maatte forudses, at Eksportørerne, der i Forvejen ikke saa med velvillige Øjne paa Eksportkontrollen, vilde være ret uvillige til at besvare Forespørgsler, naar de allerede havde faaet Betalingen for Varene.

Hvis Kontrollen skulde have været gennemført for de *Betalinger, der ikke fremkom over Clearing*, skulde der have været udsendt omfattende Instruktioner til Banker og Vekselerere om Indberetninger til Nationalbanken. Det kan i den Forbindelse nævnes, at *Betalingsoverenskomsterne* aabner Mulighed for *Betaling i danske Kroner direkte fra Udlandet* til den danske Modtager, og at Indarbejdelsen af et System, hvorved Nationalbanken kunde blive gjort bekendt med alle saadanne stedfundne Betalinger, er meget vanskelig. Det vilde med andre Ord have været nødvendigt at foretage en Udbygning af Eksportkontrollen. Saafremt denne skulde blive effektiv for Betalinger fra alle Lande, skulde Udbygningen være meget omfattende, og noget saadant var man betænkelig ved at gennemføre ikke mindst paa Grund af Erhvervsvirksomhedernes store Mangel paa Kontormedhjælpere.

Nationalbanken maatte derfor *indskrænke Kontrolarbejdet* til Betalinger fra Clearinglandene. Fra Begyndelsen af 1946 var der stor Utilfredshed hos Eksportørerne over, at der i Anledning af Eksportkontrollen opstod Vanskeligheder og Forsinkelser med Betalinger over Clearing, medens der ikke var Vanskeligheder med at faa afregnet andre Betalinger fra Udlandet. Nationalbanken maatte derfor i Løbet af de kommende Maaneder administrere Eksportkontrollen paa en stadig mere lempelig Maade, saaledes at der henimod Midten af Aaret 1946 faktisk ikke foretoges forudgaaende Kontrol med Clearingbetalingerne.

Nationalbanken modtog dog stadig, indtil Kontrolbekendtgørelserne fra 20. Oktober 1946 sattes ud af Kraft, fra de paagældende Myndigheder Hjemførselsattester og Oplysning om Fakturakontrol, hvilket Materiale blev sorteret og arkiveret paa en saadan Maade, at det kunde tages i Anvendelse, saafremt det blev bestemt, at Reglerne for Eksporten skulde udvides, saaledes at Eksportkontrollen kunde fortsættes effektivt.

b) Med hvilken Begrundelse ophævedes Betalingskontrollen i Aaret 1946?

Kontrollen med Betalingen for Varer, der udføres her fra Landet, gennemførtes som nævnt ovenfor under a) ved Handelsministeriets, Landbrugsministeriets og Fiskeridirektoratets Bekendtgørelser af 27. Juni 1944. Det skyldes en Række særlige Forhold, naar man paa daværende Tidspunkt indførte denne Betalingskontrol. Af disse Forhold